

FRANCO CAJANI ÚTJAI, VERSEI, HANGJAI

Franco Cajani lombardnak vallja magát, miként az *Isteni Színháték* első énekében Vergilius, ám az olasz költő európai értelmiségi is, aki globális-egyetemes távlatokban gondolkodik. Beutazta szinte az egész világot, úti élményeit, tapasztalatait, s azok ihlette érzéseit és gondolatait verseiben örökítve meg. Magyarország Cajani számára nem az idegen országok egyike, nem külföld, hanem úgyszólván a második haza, ahová inkább haza-hazatér, mint el-ellátogat, és mi, magyarok is tiszteletbeli honfitársunknak tartjuk őt. Mint a balatonfüredi Salvatore Quasimodo-költőverseny alapítója és kuratóriumának elnöke évente visszatér Füredre és Budapestre, többször könyveinek bemutatóira is. Magyarul eddig öt verskötete látott napvilágot: *Időlovag (Cavaliere nel tempo, 1992)*, *Tőprengés a szélben (Ipotesi nel vento, 1999)*, *A dal történelem lesz (La poesia si fa storia, 2003)*, *A csoda parafrázisa (Parafraasi del miracolo, 2005)* és most a legújabb, *A második végállomás felé (Verso il capolinea due, 2012)* ismét a Hungarovoxx Kiadó gondozásában és újfent Varga Imre, a nagy szobrászművész borítóképével, ezúttal Dante Marianacci, a Magyarországi Olasz Kultúrintézet volt igazgatója előszavával. És ami a legfontosabb: Baranyi Ferenc műfordításában. A Kossuth-díjjal és rangos olasz irodalmi díjakkal is kitüntetett költő-műfordítót Franco Cajanihoz immár kerekén húszéves baráti kapcsolat fűzi. Ezért is tudott Baranyi oly ihletett és hiteles tolmácsolója lenni a Cajani-verseknek, mondhatni, Cajani „magyar (költői) hangja”: mind az öt verseskötetét ő ültette át nyelvünkre. De más oka is van Cajani és Baranyi „szinkronjának”. Baranyi Ferenc a legmagasabb, méltó színvonalon magyarította a hermetizmus (ermetismo) nevű költőirányzat klasszikus képviselőit, a huszadik század alighanem legkiválóbb olasz poétáit: Giuseppe Ungarettit, Eugenio Montalét és a magyarhoni költőfesztivál névadóját, Salvatore Quasimodót, akik talán a legmélyebben hatottak Cajani költészetére. Mindennek köszönhetően, miként *A csoda parafrázisa* fűlszövegében írtam, Cajani „versei Baranyi Ferenc baráti ihletettséggű műfordításában valósággal magyar versekként szólnak meg”.

Pontosan mi és hogyan szólal meg *A második végállomás felé* kompozícióiban? Mindenekelőtt „az emberélet útjának” alapkérdései, létkérdései, lét és nemlét szembesítése, a költői én szembesülése az emberlét esendőségével és végességével, ám halhatatlanságával is, melynek egyik formája – újfent Dantét idézve – a „kincsben, a könyvben” való továbbélés. A poézis nemcsak a halhatatlanulás reményével vigasztal: mint Marianacci rámutat, „segít megkönnyíteni a lélek szenvedéseinek elviselését”.

Az öröklét és a személyes, emlékképekben felidézett múlt mellett a harmadik uralkodó idődimenzió itt a történelmi idő. Rendszerint elválaszthatatlanul az egyéni vallomásos tanúságtételtől. Franco Cajani lírai emléket állít az ezredvég és az ezredforduló világtörténelmi fordulatainak, történelmi eseményeinek. Létösszegző számvetése kordokumentáló szintézis is egyben. Egyéniség a történelmi drámai valóságának és az örökkévalóság vallásos hitének, krónika a személyességnek és az emberfölöttiségnek, vallás az alanyiságnak és a történelmiségnek keresztmetszetében. Olaszul és magyarul. Az emberiség hangján. A humanizmusén.